

Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi
Turgut Özal Bulvarı Bulvar İş Merkezi No:9 Batman
www.Hasankeyfgirisimi.com
batmanhasankeyfgirisimi@gmail.com
Telefaks: 04882125053

02/12/2009

Sayın Büyükelçi Xiaosheng Gong

Geçtiğimiz Eylül ayında Türkiye Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ülkenizi ziyaret etmiştir. Gerçekleşen ziyarette Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesi'nin de görüşme konularından biri olduğunu basın aracılığıyla duymuş bulunmaktayız. Çin Maliye bakanı ile görüşen Mehmet Şimşek, Türkiye basınına yaptığı açıklamada Ilısu Projesi'nin finansmanının eksik kalan kısmının tamamlanması amacıyla Çin'den destek istediğini ve bu konuda görüşmeler gerçekleştirdiğini beyan etmiştir. Son olarak Kasım ayının başında ülkenizin ihracat kredi kuruluşlarından biri olan Sinosure ile Ilısu Projesi hakkında görüşmeler yapıldığını duymuş bulunmaktayız.

Yaşanan bu gelişmeler üzerine, Ilısu projesinden etkilenen bölgenin insanları ve temsilcileri olarak, planlandığı günden bu yana oldukça karmaşık ve sorunlu olması nedeniyle hayata geçirilemeyen bu proje konusunda sizinle endişelerimizi paylaşmak isteriz.

Projenin gerçekleşmesi durumunda başta Hasankeyf olmak üzere insanlığa ait 12 bin yıllık kültürel miras ve ülkemizin en zengin eko-sistemlerinden biri olan Dicle havzası yok olacaktır. Dicle vadisinde yaşayan en az 80 bin insan yaşam kaynaklarını kaybedip yoksullaşacak, Irak'ta ise yine tahmin edilmesi zor sayıda insanın içme suyu ve tarımsal faaliyetleri tehdit altına girecektir. Etki alanında olan bölgeler açısından, sosyo-ekonomik hiçbir yararı olmayacak bu proje karşısında dört yıldır Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi çatısı altında 73 kuruluşla birlikte kampanya yürütmekteyiz.

Türkiye'de çok sayıda kuruluş ve şahsiyetler ile Avrupa'dan onlarca sivil toplum kuruluşun da desteğiyle verdiğimiz haklı mücadele sonucu, 7 Temmuz 2009 tarihinde Almanya, Avusturya ve İsviçre hükümetlerince kararlaştırılan kredi teminatının geri çekilmesine karar verilmiştir.

Kültürel mirasın tahribatı ve eko-sistemin zarar görmesinin yanı sıra; sosyal, ekonomik ve uluslar arası politik dengeler bakımından da ciddi sıkıntılara yol açacağı açık olan böyle bir projenin, Çin Hükümeti tarafından finanse edilmeyeceği umut ediyoruz.

Her şeyden öte sizden destek istenen bu projenin 55 yıllık bir maziye sahip olduğunu ve halen Türkiye kamuoyunun gündeminde yer aldığını bildirmek istiyoruz. Dicle Nehri üzerinde yapılması planlanan Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesi 1996/1997 yıllarında yatırım programına alınmıştır. Projenin hayata geçirilmesi için 1998 yılında yedi Avrupalı şirket ve üç Türk şirketten oluşan "birinci" Ilısu Konsorsiyumu, Türkiye ve Avrupa'dan çok sayıdaki sivil toplum kuruluşları tarafından 1999 ile 2002 arasında yürütülen geniş kampanyalar sonucu dağılmıştır.

Türkiye'nin Batman, Siirt, Diyarbakır, Mardin ve Şırnak illerini etkileyecek ve bu bölgenin kültürel miras, çevre/ekoloji başta olmak üzere bütün sosyal yapısını olumsuz etkileyecek olan bu baraj projesi, ulusal yasalar ve uluslararası anlaşmalar göz ardı edilerek planlanmış, 2004 yılında 4 Türk (Nurul, Cengiz, Çelikler ve Temelsu Uluslararası) ve 6 Avrupalı şirket (Avusturya'dan VA Tech/Andritz, Almanya'dan Züblin ve İsviçre'den Alstom, Stucky, Maggia ve Colencio) tekrar bir araya gelerek 'ikinci' İlısu konsorsiyumunu oluşturmuşlardır.

Ne var ki konsorsiyum dahilindeki Avrupa ülkelerinin koyduğu kriterler yerine getirilmemiş, ayrıca yerel, ulusal ve uluslar arası tepkinin de gün geçtikçe artmasından dolayı ikinci konsorsiyum da 6 Temmuz 2009 tarihinde projeden çekildiğini açıklamıştır. Avrupa tarihinde ilk olan bu geri çekilişler İlısu Barajının yatırımla izah edilebilecek sıradan bir proje olmadığını kanıtlamaktadır.

Dicle Nehri ve sahip olduğu ekolojik dengeyi tahrip ederek onu koca bir göle dönüştürecek olan bu projeye muhalif olmamızın pek çok nedeni vardır. Bunlardan birincisi, baraj havzasının uygarlık tarihi açısından son derece önemli bir konuma sahip Mezopotamya bölgesini tahrip edip bir kısmının suyla yok edilmesi diğer bir kısmının ise kurutulmuş çöle dönüştürülme tehlikesinin varlığıdır. Dünyanın ilk yerleşim yerlerinden biri olarak kabul edilen bu bölge, resmi verilere göre (Hasankeyf de dâhil) içerisinde toplam 289 arkeolojik sit alanı barındırmaktadır. Bölge, doğru dürüst bir kazı çalışması yapılmadan sulara gömüleceğinden tahmin ettiğimiz veya edemediğimiz zenginlikler gün ışığına çıkarılmadan tamamen yok edilecektir. Bu, insanlığa ve insanlığın ortak değerlerine karşı işlenecek bir suçtur. Çin gibi köklü bir kültüre ve birikime sahip bir ülkenin böyle bir suça karışma ihtimali bizleri hayal kırıklığına uğratacaktır.

Özellikle, proje ile ilgili tartışmaların ana merkezinde olan Hasankeyf, kendisini yok etmek isteyenlerin iddia ettiği gibi birkaç taş veya mağaradan ibaret değildir. Hasankeyf, doğanın tarihle bütünleştiği 15 bin yıllık geçmişe sahip antik bir kent, yaklaşık 6000 mağarası ile muhteşem bir açık hava müzesidir. Kurulduğu binlerce yıl öncesinden günümüze kadar kesintisiz mesken edinilmiş, Anadolu/Mezopotamya'da antik ve ortaçağdan bugüne kadar büyük oranda ayakta kalan tek kenttir. Böyle vahim bir durum karşısında sizlerin Çin Seddi'nin olası yok edilme girişimine karşı duyacağı doğal endişe neyse, takdir edersiniz ki biz de aynı şekilde Hasankeyf için endişelenmekteyiz.

İlısu Barajı projesinin yaratacağı tek tahribat kültür ve tarihi değerler açısından olmayacaktır. Proje çerçevesinde yapılan tartışmalarda en önemli noktalardan biri, baraj inşası nedeniyle oluşacak olan göç ve sosyal sorunlardır. Çoğu yerlerinden edilecek veya yaşam kaynakları ellerinden alınacak olan binlerce insanın önceki ekonomik-sosyal yaşam kalitesinin korunması konusunda herhangi bir yasal güvence bulunmamaktadır. Proje ile birlikte yaşanacak büyük göç dalgasının şehirlere yapacağı negatif etki göz ardı edilmektedir. Kaldı ki, kentlerimiz mevcut yapılarıyla bu büyüklükte bir göçü kaldırarak kapasiteye de sahip değildirler.

Bir başka önemli mesele de toprağın dağılım sorunudur. Barajdan etkilenecek olan köylerde yaptığımız araştırmaya göre, proje kapsamındaki bölgede yaşayan köylülerin % 50'si işlettikleri topraklara sahip olmayıp büyük toprak sahipleri için çalışmaktadırlar. Topraksız köylüler baraj inşası durumunda geçim kaynağını kaybedecek ve mevcut yasalara göre hiç bir tazminat alamayacaklardır. Kentlere hazırlıksız ve isteksiz olarak yapılacak olası bir göçün faturası ağır olacaktır. Kırsal kesimlerde üretimden koparılan insanlar kent merkezlerinde şehir hayatından izole edilmiş bir şekilde yaşamak durumunda kalacak, özellikle kadınlar

şehir hayatına uyum ve dil sorunundan dolayı sosyal yaşama neredeyse hiç katılamayacaklardır. Bu da beraberinde psikolojik ve sosyolojik sorunları getirecek ve maalesef bundan önce yaşanan kadın intiharları tekrar gündeme gelebilecektir.

İlısu projesinin gerçekleştirilmesi başta da vurguladığımız gibi ekolojik dengeye de büyük zarar verecektir. Son derece zengin bir ekosisteme sahip olan Dicle Vadisi havzası enerji üretimi için farklı alternatifler dururken, ciddi bir araştırma yapılmaksızın gelişigüzel baraj projesinin sularına kurban edilmek istenmektedir.

İlısu barajının inşası ilerde çeşitli politik sorunları da beraberinde getirecektir. Zira, üzerinde baraj inşa edilmesi planlanan Dicle Nehri uluslar arası bir su kaynağıdır ve Türkiye kadar aşağı akım ülkeleri olan Irak ve Suriye de bu suda hak sahibidir. Bu barajın getirdiği avantajla, Türkiye her an Suriye ve Irak üzerinde politik bir baskı aracına sahip olacaktır. Böylesi bir proje üç ülke arasında ilerde meydana gelebilecek bir “su krizi riskini” ortaya çıkaracaktır. Barajın inşa edilmesi halinde sadece Irak’ın güney bölgesinde milyonlarca insan susuzluk ve kıtlık tehlikesi ile karşı karşıya kalacak, Çin Devleti ve firmalarının Irak’ı bu denli etkileyecek bir baraj projesine destek vermesi ise ayrıca Kuzey Irak’ta yaptığı yatırımları tehlikeye sokacaktır.

Bizler Çin Devleti ve firmalarının ülkemize ve bölgemize yatırım yapmalarına karşı değiliz. Ancak dünya çapında alternatif enerji üretimine geçilen çağımızda, gereken teknolojik bilgi mevcutken pek çok dezavantajı olan baraj ve hidro elektrik santral sisteminde ısrar edilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Enerji üretiminde barajlara alternatif olan diğer modellere yapılacak yatırımların tarafımızca desteklenecektir.

İlısu gibi büyük baraj ve hidroelektrik projeleri, iddia edildiği gibi bölgemizde kalkınmaya katkı sunmayacaktır. Çünkü neden olduğu çevresel ve sosyal zararlara karşın bu sistem yenilenebilir bir niteliğe sahip değildir. Bunun bir nedeni de planlanan baraj gölünün 50-60 yıl içinde büyük oranda yüksek erozyondan dolayı dolma beklentisidir. Kalkınma gerekçesiyle hayata geçirilmek istenen bu proje tamamen politik nedenlerle hayata geçirilmek istenmektedir. Aksi halde Hasankeyf ve Dicle Vadisi havzasını geliştirecek bir doğa ve kültür turizm yatırımının sosyal, kültürel ve ekolojik kayıplara neden olacak bir barajdan çok daha faydalı ve bölgenin kalkınmasında etkin olacağını aşıkardır. Ayrıca, İlısu barajı projesi bahsedildiği gibi uzun vadeli yeni iş alanları yaratacak bir niteliğe sahip olmayıp, bölgedeki ekonomik koşulları daha da güç hale getirecek bir projedir. Nitekim bölge için hayati önem taşıyan binlerce hektarlık verimli alan sulara gömülecek, hayvancılık yok edilecek, insanlar üretimden koparılacaktır.

Türkiye, şu ana kadar projeyi reddeden sivil kuruluşları ve kredi vermeyi taahhüt eden Avrupa ülkelerini sürekli Çin’i ileri sürerek tehdit etmiştir. Hiçbir yerden kredi sağlanmazsa dahi Çin’den gerekli desteği alacaklarını iddia ederek ülkenizin salt para kazanmayı düşünen, aynı zamanda “toplumsal ve çevresel olaylara duyarsız” bir ülke olduğu imajını vermeye çalışmıştır. Biz bunu böyle görmek istemiyoruz. Ancak bu projeye Çin tarafından verilecek olası bir kredi ülkenizin prestij kaybına neden olacaktır.

Özetle ilgili projenin, çeşitli bölgelere vereceği ekonomik sosyal ve kültürel tahribatın ülkenizce dikkatle incelenerek projeye olan yaklaşımınızı gözden geçireceğinize dair inancımız tamdır. Projeden desteğini çeken pek çok ülkenin proje ile ilgili mazilerinin de incelenmesi sizlere ayrıca bir veri oluşturacaktır. İleri sürdüğümüz bütün konuları bizzat

gözlemlemeniz ve sahip olduğumuz eşsiz güzellikleri bizlerle birlikte yaşamanız temennisiyle sizleri Hasankeyf'e davet ediyoruz.

Saygılarımızla.

Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi Adına:
Güneydogu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği;
Diyarbakir Büyükşehir Belediyesi;
Batman Belediyesi;
Siirt Belediyesi;
Van Belediyesi;
Tunceli Belediyesi;
Şırnak Belediyesi;
Hasankeyf Belediyesi, Batman;
Dargecit Belediyesi, Mardin;
Bismil Belediyesi, Diyarbakir;
Kurtalan Belediyesi, Siirt;
Besiri Belediyesi, Batman;
Gercüs Belediyesi, Batman;
Kozluk Belediyesi, Batman;
Yenisehir Belediyesi, Diyarbakir;
Sur Belediyesi, Diyarbakir;
Kayapinar Belediyesi, Diyarbakir;
Baglar Belediyesi, Diyarbakir;
Sırnak Belediyesi;
Nusaybin Belediyesi, Mardin;
Kiziltepe Belediyesi, Mardin;
Surgücü Belediyesi, Mardin;
Idil Belediyesi, Sırnak;
Ergani Belediyesi, Diyarbakir;
Silvan Belediyesi, Diyarbakir;
Çınar Belediyesi, Diyarbakir;
Lice Belediyesi, Diyarbakir;
Hani Belediyesi, Diyarbakir
Yerel Gündem 21, Diyarbakir;
Yerel Gündem 21, Mardin;
Yerel Gündem 21, Batman;
Hasankeyf Gönüllüleri Dernegi, Batman;
Diyarbakir Göç Edenler Yardimlasma ve Dayanisma Dernegi;
Batman Göç Edenler Sosyal Yardimlasma Ve Kültür Dernegi;
Insan Haklari Dernegi (IHD);
ÇEKÜL - Çevre ve Kültür Mirasi Koruma ve Gelistirme Vakfi;
Diyarbakir Kültür ve Tabiat Varliklarini Koruma Yasatma Dernegi;
Arkeoloji, Kültür ve Sanat Dernegi, Diyarbakir;
Selis Kadin Danisma Merkezi, Diyarbakir;
Dikasum - Diyarbakir Kadin Sorunlarini Arastirma Uygulama Merkezi;
EPI-DEM—Egitim ve Psikolojik Danisma Merkezi, Diyarbakir;
Bahar Kültür Merkezi, Batman;
Dogu Bilimsel ve Kültürel Arastirmalar Kooperatifi, Diyarbakir;
Dut Agaci Bilimsel ve Kültürel Arastirmalar Kooperatif, Urfa;
Çevre Gönüllüleri Dernegi, Diyarbakir;
Diyarbakir Demokrasi Platformu (34 Bileseni);
Batman Petrol-Is Sendikasi;
Batman Genel-Is Sendikasi;
Egitim Sen, Batman Subesi;
Tuhay-Der, Batman;
Batman-Mus-Siirt Eczacilar Odasi;
Batman Türk Tabipler Odasi;
Batman Tek-Gida Is Sendikasi;

Batman Tes-Is Sendikası;
Batman Koçerler Derneği;
Batman Tüm Muhtarlar Derneği;
Sağlık Emekçileri Sendikası (SES), Diyarbakır;
Enerji, Sanayi ve Maden Çalışanları Sendikası (ESM), Diyarbakır;
Tek-Gıda Is Sendikası 1 nolu Diyarbakır Subesi
Tabipler Odası, Diyarbakır;
Diyarbakır Barosu;
Batman Barosu;
TMMOB - İl Koordinasyon Kurulu Batman;
TMMOB - İl Koordinasyon Kurulu Diyarbakır;
Mimarlar Odası, Diyarbakır;
İnşaat Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Elektrik Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Çevre Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Jeoloji Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Şehir Plancıları Odası, Diyarbakır;
Makine Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Ziraat Mühendisleri Odası, Diyarbakır;
Makine Mühendisleri Odası, Batman;
Batman Turizm ve Tanıtma Derneği